L-Għaqda Studenti tal-Liġi
Room 219, Fakultà tal-Liġi,
Università ta' Malta, Msida

L-Erbgħa, 22 ta' Frar, 2023.

Il-Kummissarju għall-Istandards fil-Ħajja Pubblika,
11, Triq San Pawl,
Il-Belt Valletta, VLT 1210

Għażiż Kummissarju,

Qegħdin niktbulek din l-ittra in vista ta' Artikolu 13(1)(b) tal-Att dwar Standards fil-Ħajja Pubblika, Kapitolu 570 tal-Liġijiet ta' Malta. Regola 5.8 tal-Kodiċi ta' Etika għall-Ministri u s-Segretarji Parlamentari tipprovdi illi "fl-imġiba tagħhom u deċiżjonijiet li jieħdu, il-Ministri għandhom juru rispett lejn l-istituzzjonijiet u għandhom jirrispettaw il-liġijiet tal-pajjiż. Għandhom juru sens ta' bilanċ u qies billi jkunu sensittivi inġenerali lejn is-setturi kollha tas-soċjetà, kif ukoll b'mod partikolari lejn id-drittijiet u l-aspirazzjonijiet tal-persuni kkonċernati, sabiex b'hekk jimxu b'sens ta' ġustizzja."

Illi l-Onorevoli Prim Ministru Robert Abela, f'diversi okkażjonijiet li se jiġu elenkati aktar 'l isfel, għamel kummenti fuq ċertu kawża li għadha *sub judice*, liema kummenti jistgħu jinfluenzaw dawk li eventwalment se jieħdu deċiżjoni. Tajjeb li jingħad illi f'proċedura ta' ġuri, l-imħallfin tal-fatt huma nies komuni, u li jistgħu jkunu vulnerabbli għal dawn il-kummenti. Tajjeb ukoll li wieħed jiftakar illi anke jekk dan mhux il-każ, xorta waħda jiddaħlu dubbji fl-imħuħ tal-poplu. Kif dejjem jiġi ripetut, l-ġustizzja għandha mhux biss ssir, imma tidher li qed issir.

Fl-ewwel istanza ġie rrapurtat fil-ġurnal Times of Malta fit-22 ta' Jannar 2023, fejn il-Prim Ministru qal:

> "*Meta tara każ bħal dak ta' nhar l-Erbgħa* (b'referenza għall-omiċidju tas-Sinjura Kaya Pelin) *iqajjem fik rabja, rabja għaliex dawn huma attitudnijiet, azzjonijiet li ma jirrispettawx dak li jemmen fih pajjiżna, rajna episodju li xxokjana, u għalhekk nistenna illi l-qrati tagħna, bla ma nikkumenta, għax ma nistax għax kieku nikkumenta, fuq il-każ partikolari, <u>nistenna li l-qrati tagħna jkunu sodi, nistenna li jkunu sodi, sodi f'kull fażi tal-proċess, kemm fl-ipproċessar tal-ħelsien mill-arrest, kemm fl-ipproccessar tal-ġbir tal-provi, kemm fl-għoti tal-eventwali sentenza, dak huwa li qed jistennew in-nies tagħna.</u>*" (sottolinear tagħna). Tajjeb li wieħed jirrimarka illi l-Prim Ministru, minkejja li pjenament jaf li ma jistax jikkumenta, kif qal aktar 'il fuq xorta waħda pproċeda billi jikkumenta fuq il-każ *sub judice.*"

Fit-tieni istanza ġie rrapurtat fl-istess ġurnal Times of Malta fit-23 ta' Jannar 2023 fejn l-Prim Ministru qal:

> *"Nistenna illi l-qrati tagħna jagħtu messaġġ ċar partikolarment bil-proċess tal-ħelsien mill-arrest, f'dal każ u f'kull każ ieħor, kif ukoll fl-eventwali sentenzi, illi min mhux kapaċi jgħix ġewwa soċjetà b'mod diċenti u min mhux kapaċi jirrispetta l-valuri bażiċi tal-poplu Malti u min irid jfixkel is-sens ta' sigurtà f'pajjiżna, <u>hemmhekk il-Qrati jridu jibgħatu messaġġ u li huwa messaġġ ċar ħafna.</u>"* Din il-kwotazzjoni kienet dwar l-istess każ tas-Sinjura Kaya Pelin"

Illi jista' jkun hemm bżonn diskussjoni rigward is-*sentencing policies*, u l-leġislatur huwa fil-pożizzjoni li jagħmel dan billi jgħaddi liġijiet, iżda mhuwiex aċċettabli illi kummenti dwar każijiet *sub judice* jiġu preġudikati b'dawn ir-rapporti fil-midja. Dawn il-kummenti jistgħu jippreġudikaw il-preżunzjoni tal-innoċenza, kif wieħed jara meta jeżamina l-kawża ta' **Il-Pulizija vs Dr Noel Arrigo et**[1], fejn il-Qorti qalet illi wara li l-

[1] 22/2002/1 *Il-Pulizija vs Dr Noel Arrigo u Dr Patrick Vella*, Qorti Kostutizzjonali 29 Ottubru 2003.

Room 219, Faculty of Laws, University of Malta, Msida
Telephone: 2340 2154 E-mail: info@ghsl.org Website: ghsl.org

Prim Ministru ta' dak iż-żmien għamel konferenza stampa rigward il-każ fuq ċitat, il-Qorti kkonkludiet illi ġie leż id-dritt fundamentali tal-preżunzjoni tal-innoċenza. Illi l-istess ħaġa qiegħda ssir hawnhekk.

Qiegħed jiġi osservat minna illi dawn il-kummenti mhux biss jippreġudikaw il-każ pendenti, iżda huma intrużjoni fuq il-prinċipju tas-*separation of powers*, fejn il-Prim Ministru bħala avukat, jaf ben tajjeb dwar il-prinċipji fundamentali fuq elenkati, ipproċeda billi jassumi fuqu nnifsu poter li huwa vestit biss fil-Qrati tagħna. Dan mhuwiex kompatibbli mad-dekor, id-dinjita, u l-unur tal-professjoni tal-avukatura, speċjalment meta l-istess avukat jokkupa l-kariga tal-ogħla membru tal-eżekuttiv.

Ġie wkoll irrapurtat fid-29 ta' Jannar 2023 illi l-Prim Ministru tkellem ma' Maġistrat mhux mgħaruf, dwar il-pieni kriminali, u l-allegat tendenza li l-istess pieni jiġu mnaqqsa fl-istadju tal-appell, u l-bżonn li s-sentenzi jkunu aktar ħorox. Biex nikwotaw eżatti dak li qal, il-Prim Ministru qal is-segwenti:

> *"dil-ġimgħa kelli okkażjoni nitkellem ma' Maġistrat, li qaltli vera, il-qafas ta' liġijiet preżenti jippermettielna illi nistgħu nagħtu pieni baxxi jew pieni għoljin għar-reat partikolari, imma r-realtà turina illi meta nagħtu piena għolja allavolja l-liġi tippermettielna li nagħtu piena għolja, imbagħad jappellawlek, jmorrulek quddiem il-Qorti tal-Appell, u ċ-ċansijiet huma li l-Qorti tal-Appell tnaqqaslek il-piena għaliex hemm policies, jew hemm sentenzi passati illi jimmilitaw illi l-piena ma jkunx daqshekk għolja"*

Illi bħala avukat, l-Prim Ministru jaf ben tajjeb il-Kodiċi ta' Etika għall-Ġudikanti, li tipprovdi f'Regola 26 illi *"l-Ġudikanti ma għandhomx jikkomunikaw privatament ma' membri ta' l-eżekuttiv dwar kwalunkwe suġġett li għandu x'jaqsam mad-doveri u l-funzjonijiet tagħhom jekk mhux bl-intervent jew wara konsultazzjoni espressa mal-Maġistrat l-aktar anzjan u/jew mal-Prim Imħallef."*

Aħna m'aħniex infurmati li l-Maġistrat in kwistjoni ġab dal-permess, u għalhekk bid-diskors li l-Prim Ministru kellu mal-Maġistrat in kwistjoni, injora il-provedimenti tal-Kodiċi ta' Etika għall-Ġudikanti, li wkoll hija leżjoni tar-regola 5.8 tal- Kodiċi ta' Etika

Room 219, Faculty of Laws, University of Malta, Msida
Telephone: 2340 2154 E-mail: info@ghsl.org Website: ghsl.org

għall-Ministri u s-Segretarji Parlamentari għaliex naqas milli jirrispetta l-integrita tal-ġudikatura.

Għal dawn ir-raġunijiet, l-Għaqda Studenti tal-Liġi tixtieq illi proċeduri jinbdew fil-konfront tal-ilmenti fuq imsemmija.

Nistennew risposta bil-ħerqa.

Andrew Sciberras
President

Andrew Drago
Uffiċjal tal-Politka

Room 219, Faculty of Laws, University of Malta, Msida
Telephone: 2340 2154 E-mail: info@ghsl.org Website: ghsl.org